

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครู เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน ประถมศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน และครู เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ กรรมการศึกษาประจำโรงเรียนจำนวน 365 คน และข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาจังหวัดพิษณุโลกจำนวน 365 คน รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 730 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มความวิธีการดังนี้

1. หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากรโดยใช้ตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี และ มอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน 365 คน และครู 365 คน
2. ความสภาพที่เป็นจริง แต่ละโรงเรียนจะมีกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน อย่างน้อย 5 คน ในที่นี้จึงกำหนดจำนวนกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรโรงเรียนละ 5 คน คิกเป็นโรงเรียนที่จะให้กรรมการศึกษาประจำโรงเรียนตอบแบบสอบถาม 73 โรงเรียน

3. สุ่มโรงเรียนจากทุกอำเภอตามสัดส่วนของจำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างกับโรงเรียนทั้งหมดในแต่ละอำเภอ

4. สุ่มตัวอย่างแบบง่าย ให้ได้กรรมการศึกษาประจำโรงเรียนมาโรงเรียนละ 5 คน สำหรับโรงเรียนที่มีกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน 5 คนใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมด

5. สุ่มครูจากโรงเรียนที่สุ่มได้ตามข้อ 2 โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โรงเรียนละ 5 คน สำหรับโรงเรียนที่มีครู 5 คน ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมด

6. สุ่มโรงเรียนที่สุ่มได้ตามข้อ 2 มา 18 โรงเรียน เพื่อทำการสัมภาษณ์ประธานกรรมการศึกษาและเลขาธิการกรรมการศึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 2 ชุด

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา ความหน้าที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2525 ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า คำตอบมี 3 ระดับให้เลือก เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง ได้แก่ ปฏิบัติมาก ปฏิบัติน้อย และ ไม่ปฏิบัติ ส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวัง ได้แก่ ควรปฏิบัติมาก ควรปฏิบัติน้อย และ ไม่ควรปฏิบัติ

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา ลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด

ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 การจัดกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นการสนับสนุนให้การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามผ่านสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ไปยังโรงเรียนที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง และเก็บแบบสอบถามที่โรงเรียนส่งคืนไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอด้วยตนเอง ส่วนที่เหลือให้ส่งคืนทางไปรษณีย์

จากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 730 ชุด เป็นแบบสอบถามสำหรับกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน 365 ชุด สำหรับครู 365 ชุด ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืน 603 ชุด คิดเป็นร้อยละ 82.60 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

2. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยไปสัมภาษณ์ประธานกรรมการศึกษาและเลขานุการกรรมการศึกษา 18 โรงเรียน รวม 36 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 603 คน เป็นกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนที่ไม่ใช่ครู จำนวน 284 คน คือประมาณร้อยละ 39 และครูที่มีได้ดำรงตำแหน่งกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน จำนวน 319 คน คือประมาณร้อยละ 44 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า

2.1 บทบาทในค่านำให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียนในการกำหนดแนวทางการพัฒนา และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยส่วนรวมทั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครู คาดหวังให้คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาที่มีบทบาทอยู่ในระดับควรปฏิบัติมาก แต่ในการปฏิบัติจริงเห็นว่าคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาที่มีบทบาทอยู่ในระดับปฏิบัติน้อย เมื่อพิจารณาในแต่ละบทบาทพบว่า คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน คาดหวังให้คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาควรปฏิบัติมากทุกบทบาท แต่เห็นว่าการปฏิบัติจริงน้อยทุกบทบาท บทบาทที่คาดหวังให้คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนปฏิบัติมากที่สุดได้แก่ การให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียนในการกำหนดนโยบายพัฒนาโรงเรียน และบทบาทที่เห็นว่าปฏิบัติจริงมากที่สุดได้แก่ การเป็นที่ปรึกษาของครูใหญ่ในการวางแผนปรับปรุงอาคารสถานที่ของโรงเรียน ส่วนครูคาดหวังว่าคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาควรปฏิบัติมาก 13 ใน 16 บทบาท และควรปฏิบัติน้อย 3 ใน 16 บทบาท แต่เห็นว่าการปฏิบัติจริงน้อยทุกบทบาท เรื่องที่ครูคาดหวังให้คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนปฏิบัติมากที่สุดได้แก่ การร่วมมือกับครูเพื่อหาวิธีการให้ผู้ปกครองสนใจและดูแลให้นักเรียนทำงานตามที่ครูมอบหมาย และเรื่องการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการจัดหางบประมาณเพื่อพัฒนาโรงเรียน ส่วนบทบาทที่เห็นว่าปฏิบัติจริงมากที่สุดได้แก่ การให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการจัดหางบประมาณเพื่อพัฒนาโรงเรียน

2.2 บทบาทในค่านำแสวงหาความช่วยเหลือและความร่วมมือจากประชาชนหน่วยงาน และส่วนราชการเพื่อพัฒนาโรงเรียน โดยส่วนรวมทั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครูคาดหวังให้คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา มีบทบาทอยู่ในระดับควรปฏิบัติมาก แต่ในการปฏิบัติจริงเห็นว่าคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาที่มีบทบาทอยู่ในระดับปฏิบัติน้อย เมื่อพิจารณาในแต่ละบทบาทพบว่า ทั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครูคาดหวังให้คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาควรปฏิบัติมากทุกบทบาท ในขณะที่เดียวกันก็เห็นว่าการปฏิบัติจริงน้อยทุกบทบาท

ท้าย ทั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครูคาดหวังตรงกันว่า คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาควรปฏิบัติมากที่สุดในเรื่อง การร่วมเป็นกรรมการจัดหาเงินสิ่งของ แร่งงาน เพื่อปรับปรุงโรงเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และในการปฏิบัติจริง ก็เห็นตรงกันว่า คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติมากที่สุดในเรื่องที่ได้คาดหวังไว้

2.3 บทบาทในค้ำนเสนอแนะและประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงาน และส่วนราชการ เพื่อให้โรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการให้บริการแก่ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการ และการพัฒนาท้องถิ่น โดยส่วนรวมทั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครู คาดหวังให้คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติมากที่สุดในระดับควรปฏิบัติมาก แต่ในการปฏิบัติจริงเห็นว่าคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติมากที่สุดในระดับปฏิบัติน้อย เมื่อพิจารณาในแต่ละบทบาทพบว่า คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนคาดหวังให้คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนควรปฏิบัติมากทุกบทบาท แต่เห็นว่าการปฏิบัติจริงน้อยทุกบทบาท ในทำนองเดียวกันครูก็คาดหวังให้คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาควรปฏิบัติมากทุกบทบาท แต่เห็นว่าการปฏิบัติจริงปฏิบัติน้อย 10 ใน 14 บทบาท และไม่มีการปฏิบัติเลย 4 บทบาท บทบาทที่คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนคาดหวังให้ปฏิบัติมากที่สุดได้แก่ การเสนอแนะและร่วมมือกับโรงเรียน จัดให้มีบริการแนะแนวด้านการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพแก่ผู้สนใจ ส่วนครูคาดหวังให้คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติมากที่สุดในเรื่องชี้แจงหรือเสนอแนะให้โรงเรียนชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงแนวปฏิบัติของผู้ปกครองที่มีเด็กอายุครบเกณฑ์ แนวการปฏิบัติในการจะย้ายโรงเรียน และทั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครูเห็นตรงกันว่า คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติมากที่สุดในเรื่อง การประสานงานกับโรงเรียนและชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้ใช้อาคาร สถานที่และอุปกรณ์ของโรงเรียนจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น จัดสอนวิชาชีพ จัดแข่งขันกีฬา จัดกลุ่มสนใจ

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่คาดหวังของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า บทบาทในค้ำนให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียนในการกำหนด

แนวทางในการพัฒนาและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และบทบาทด้านแสวงหาความช่วยเหลือและความร่วมมือจากประชาชน หน่วยงานและส่วนราชการ เพื่อพัฒนาโรงเรียน ทั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครูเห็นว่า การปฏิบัติจริงของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาตามที่คาดหวังให้คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติ แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 สำหรับบทบาทด้านเสนอแนะและประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงาน และส่วนราชการ เพื่อให้โรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการให้บริการแก่ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการและการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเห็นว่า การปฏิบัติจริงของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาตามที่คาดหวังให้คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ส่วนครูเห็นว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนกับความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา และเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า บทบาทในด้านให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียนในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น บทบาทในด้านแสวงหาความช่วยเหลือและความร่วมมือจากประชาชน หน่วยงาน และส่วนราชการ เพื่อพัฒนาโรงเรียน และบทบาทในด้านเสนอแนะและประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงาน และส่วนราชการ เพื่อให้โรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการให้บริการแก่ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการและการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครูเห็นว่า การปฏิบัติจริงของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาในทั้งสามบทบาทไม่แตกต่างกัน และความคาดหวังให้คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติทั้งสามบทบาทก็ไม่แตกต่างกัน

5. ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ สรุปได้ดังนี้

5.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านค่าใช้จ่ายศึกษาแนะนำแก่โรงเรียนในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเห็นว่า เรื่องที่เป็นปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดได้แก่ กรรมการศึกษาขาดความรู้เรื่องหลักสูตรใหม่ ส่วนครูเห็นว่าได้แก่เรื่อง กรรมการศึกษามีความรู้ระดับค่าเพียงชั้น ป.4 ส่วนอันกับรองทั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครูมีความเห็นตรงกันคือเรื่องกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนต้องประกอบอาชีพส่วนตัวไม่มีเวลามาให้คำแนะนำแก่โรงเรียน

5.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านแสวงหาความช่วยเหลือและความร่วมมือจากประชาชน หน่วยงาน และส่วนราชการเพื่อพัฒนาโรงเรียน ทั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครูเห็นว่าเรื่อง ประชาชนส่วนมากยากจนจึงช่วยเหลือโรงเรียนได้น้อยเป็นปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด รองลงมาคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเห็นว่าได้แก่เรื่อง ขาดความร่วมมือกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน ส่วนครูเห็นว่าได้แก่เรื่อง หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน ประชาชนจึงมาช่วยพัฒนาโรงเรียนได้น้อย

5.3 ปัญหาและอุปสรรคด้านเสนอแนะและประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงาน และส่วนราชการเพื่อให้โรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการให้บริการแก่ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการ และการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นใกล้เคียงกันคือ ทั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครูเห็นว่า เรื่องที่เป็นปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดได้แก่ กรรมการศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพของตน จึงมีค่าใช้จ่ายด้านนี้ รองลงมาคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเห็นว่า เป็นปัญหาในเรื่องการขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับกรรมการศึกษา ส่วนครูเห็นว่า เป็นเรื่องขาดการประสานงานระหว่างบ้านกับโรงเรียน

5.4 ปัญหาและอุปสรรคด้านแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนมอบหมาย คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเห็นว่า เรื่องที่เป็นปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดได้แก่ ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งไม่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย รองลงมาได้แก่ แต่งตั้งคนไม่เหมาะสมกับงาน ส่วนครูเห็นว่าเรื่องกรรมการ

ศึกษาและประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ เป็นปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เรื่องหาคนรับผิดชอบงานได้ยาก

6. จากการสัมภาษณ์กรรมการศึกษาประจำโรงเรียน พบว่า

6.1 สถานภาพของกรรมการศึกษา ผู้รับการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าผู้ที่จะเป็นกรรมการศึกษาควรเป็นผู้ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 30-60 ปี ประกอบอาชีพที่ใฝ่ใถ่ มีความรู้ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 คุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นกรรมการศึกษานอกจากที่ไ้ระบุไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน ประถมศึกษา พ.ศ.2525 แล้ว ควรเพิ่มคุณสมบัติต่อไปนี้คือ ต้องเป็นผู้เสียสละ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักวิจิตรใจให้ผู้อื่นมาช่วยเหลือโรงเรียน

6.2 องค์ประกอบและการคัดเลือกกรรมการศึกษาพบว่า โรงเรียนหนึ่ง ๆ มีกรรมการศึกษาระหว่าง 12-17 คน ผู้รับการสัมภาษณ์เห็นว่าระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2525 ที่กำหนดให้โรงเรียนหนึ่งมีกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนระหว่าง 5-15 คนนั้น เหมาะสมแล้ว โรงเรียนส่วนมากได้แต่งตั้งกรรมการศึกษาตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2525 และส่วนใหญ่คณะกรรมการร่วมกับชาวบ้านเป็นผู้คัดเลือกกรรมการศึกษา

6.3 การรับทราบบทบาทและความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่กรรมการศึกษา ผู้รับการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ทราบว่า โรงเรียนหนึ่งมีกรรมการศึกษาได้มากที่สุด 15 คน กรรมการศึกษาส่วนใหญ่ผ่านการอบรมแล้ว และเห็นว่า การอบรมมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ หลักสูตรการอบรมที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่กรรมการศึกษามากที่สุดและรองลงไปได้แก่ บทบาทและหน้าที่ของกรรมการศึกษา และการพัฒนาปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษา หากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลกจะจัดอบรมกรรมการศึกษาอีก เรื่องที่เห็นว่าควรนำมาให้ความรู้แก่กรรมการศึกษา เรียงลำดับจากต้องการมากที่สุดและรองลงไปได้แก่ บทบาทและหน้าที่ของกรรมการศึกษา และการพัฒนาปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษา เรื่องที่เห็นว่าไม่ควรนำมาให้การอบรมกรรมการศึกษามากที่สุดและรองลงไปคือ งานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่กรรมการศึกษาควรทราบ และหลักสูตรประถมศึกษา 2521

ที่กรรมการศึกษาควรรอบ หากจะจัดชมรมกรรมการศึกษาขึ้นอีก เนื้อหาที่ต้องการจัดเพิ่มเติม ในหลักสูตรได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับงานช่างที่จำเป็นสำหรับกรรมการศึกษา การเกษตรใน โรงเรียน และสหนาการ เมื่อผ่านการอบรมแล้ว ผู้เข้ารับการอบรมได้เข้าใจหน้าที่ของ ตนเอง ได้นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียน มองเห็นความสำคัญของโรงเรียนมากขึ้น ทราบวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ ในด้านความจำเป็นที่ต้องจัดให้มีการอบรม ผู้รับการสัมภาษณ์ส่วนมากเห็นว่า มีความจำเป็นที่ต้องจัดให้มีการอบรม เพื่อให้กรรมการศึกษา ได้ทราบหน้าที่ของตน กระตุ้นให้กรรมการศึกษาปฏิบัติงานได้ดีขึ้น และเพิ่มพูนความรู้ให้ แก่กรรมการศึกษา ถ้าสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลกไม่จัดชมรมกรรมการศึกษา ผู้รับการสัมภาษณ์จำนวนเกินครึ่งเล็กน้อย เห็นว่ากรรมการศึกษาจะช่วยโรงเรียนไม่ได้เต็มที่

6.4 การปฏิบัติงานของกรรมการศึกษา นับตั้งแต่ได้แต่งตั้งกรรมการศึกษา จนถึงวันสัมภาษณ์ โรงเรียนส่วนมากจัดประชุมกรรมการศึกษาเฉลี่ยแล้ว 4 ครั้ง เรื่องที่ นำมาปรึกษาหารือหรือพิจารณาในการประชุม เรียงลำดับจากมากที่สุดและรองลงไปได้แก่ การพัฒนาโรงเรียนและการจัดงานชุมนุมศิษย์เก่า งานประเพณี งานประจำปี และจัดงาน หาเงินเพื่อพัฒนาโรงเรียน การประชุมกรรมการศึกษาส่วนมากมาประชุมไม่ครบ บรรยากาศ ในระหว่างการประชุมปรากฏว่า ทั้งประธานกรรมการศึกษาและเลขาธิการกรรมการศึกษา แสดงความคิดเห็นบ่อยครั้งกว่ากรรมการศึกษาอื่น ๆ แต่ที่ประชุมก็ได้เปิดโอกาสให้กรรมการ ศึกษาทุกคนได้แสดงความคิดเห็นโดยทั่วกัน สำหรับปัญหาความขัดแย้งในที่ประชุมจนกลายเป็นปัญหาส่วนตัวระหว่างกรรมการศึกษากันไม่มี

สำหรับการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาสนับสนุนการปฏิบัติงานตามหน้าที่พบว่า กรรมการศึกษาได้ไปเยี่ยมชมการดำเนินงานโรงเรียนอื่น ๆ ซึ่งส่วนมากเป็นโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก และส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่ผู้รับการสัมภาษณ์ เป็นกรรมการศึกษาประจำอยู่จัดโอกาสพาไปเยี่ยมชม ลักษณะของโรงเรียนที่พึงพอใจ เรียงลำดับจากมากที่สุดและรองลงไปได้แก่ โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากกรรมการศึกษา เป็นอย่างดี และมีการจัดชั้นเรียนครบทุกมวลประสบการณ์ เมื่อศึกษาถึงการปฏิบัติงานของ กรรมการศึกษาว่าเป็นระบบหรือไม่ พบว่า โรงเรียนส่วนมากมิได้จัดทำเป็นระบบ เช่น

ไม่มีการจัดทำแผนงานหรือโครงการไว้ การประชุมแต่ละครั้งส่วนใหญ่บันทึกไว้เป็นหลักฐาน แต่ไม่ได้แจ้งส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบ การใช้จ่ายเงินที่ได้จากการจัดหาร่วมกัน คณะกรรมการศึกษาได้ร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติไว้ การจะปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งแค่ขาดเงินดำเนินงาน กรรมการศึกษาจะจัดหาเงินมาดำเนินงานโดยใช้วิธีการหาเงินเรียงลำดับจากมากที่สุดและรองลงไป ได้แก่ ขอบริจาคจากชาวบ้านและจัดงานหาเงิน

การแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเป็นกรณีพิเศษ ช่วยทำงานฝ่ายต่าง ๆ ผู้รับการสัมภาษณ์มากกว่าทั้งนี้เล็กน้อยระบุว่า เคยแต่งตั้งให้ช่วยทำงานฝ่ายต่าง ๆ เรียงลำดับจากมากที่สุดและรองลงไป ได้แก่ ฝ่ายพัฒนาโรงเรียนและฝ่ายประสานงานกับผู้ปกครอง นักเรียน สำหรับคุณสมบัติของผู้ช่วยทำงานฝ่ายต่าง ๆ เลือกจากบุคคลผู้มีความสามารถเรียงลำดับจากที่มีผู้ระบุมากที่สุดและรองลงไป ได้แก่ เลือกจากทุกคนวุฒิ ทุกวัย ทุกอาชีพ และมีความตั้งใจในการทำงาน เมื่อมอบหมายงานให้ผู้ช่วยทำงานฝ่ายต่าง ๆ ปฏิบัติแล้ว ผู้ที่คอยดูแลติดตามผลการปฏิบัติงานที่ผู้รับการสัมภาษณ์ระบุมากที่สุดและรองลงไป ได้แก่ ประธานกรรมการศึกษาและครู และประธานกรรมการศึกษาและครูใหญ่ เมื่อประสบปัญหาในการปฏิบัติงาน ผู้ที่ช่วยแก้ไขปัญหาก็แก่ ครูใหญ่

สภาพที่กรรมการศึกษาแต่ละโรงเรียนให้ความช่วยเหลือโรงเรียนพบว่า กรรมการศึกษาให้ความช่วยเหลือโรงเรียนดี เพราะว่า ทุกคนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้วยก็ สำหรับการจัดงานสังสรรค์ระหว่างกรรมการศึกษาโรงเรียนเดียวกัน พบว่า นาน ๆ จัดครั้งหนึ่ง

6.5 บทบาทของกรรมการศึกษาต่อโรงเรียน พบว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ต้องการให้กรรมการศึกษาช่วยเหลือโรงเรียนเรียงลำดับจากมากที่สุดและรองลงไป คือ ช่วยพัฒนาโรงเรียนและช่วยเหลือค่านการเงิน

6.6 ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การทำงานของกรรมการศึกษาไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เรียงลำดับจากมากที่สุดและรองลงไป ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของชาวบ้านอยู่ในระดับต่ำ และกรรมการศึกษามีพื้นความรู้ต่ำ

อภิปรายผล

จากการวิจัย สามารถประมวลผลมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังของ คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา

จากการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน และครูโดยส่วนรวม มีความคาดหวังให้กรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา มีบทบาทอยู่ในระดับควรปฏิบัติมากทั้ง 3 บทบาท คือ บทบาทในค่านำให้คำปรึกษาแนะนำ แก่โรงเรียนในการกำหนดแนวทางการพัฒนา และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของ โรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ค้นหาความช่วยเหลือและ ความร่วมมือจากประชาชน หน่วยงาน และส่วนราชการ เพื่อพัฒนาโรงเรียน และค้ำ สนองแนะและประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงานและส่วนราชการ เพื่อให้โรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการให้บริหารแก่ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการและการพัฒนา ท้องถิ่น แต่ในการปฏิบัติจริงเห็นว่า คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา มี บทบาททั้งสามด้านดังกล่าวอยู่ในระดับปฏิบัติน้อย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ ประจักษ์ ลุนราศรี เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประชาบาล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ซึ่งพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการศึกษา ด้านการรับปรึกษาหารือในการจัดและดำเนินการศึกษาส่วนมากจะปฏิบัติเป็นบางครั้งและ ปฏิบัติน้อยมาก¹

สาเหตุที่การปฏิบัติจริงของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา มีบทบาท อยู่ในระดับปฏิบัติน้อย ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากกรรมการศึกษากับโรงเรียนขาดการประสาน งานกันแบบต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ถึงผลสรุปปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ

¹ประจักษ์ ลุนราศรี, "การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน ประชาบาล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น," (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพิชญ์โลก, 2524), หน้า 28.

จากแบบสอบถามปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์ซึ่งพบว่า กรรมการศึกษามีการประชุมกันน้อยครั้ง ชาติความร่วมมือกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน โรงเรียนกับกรรมการศึกษาค การประสานงานกัน รวมอยู่ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับที่ เกรียง เอี่ยมสกุล กล่าวไว้ว่า กรรมการศึกษาที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายนี้ มักมีการประชุมหรือทำงานในระยะแรก ๆ เท่านั้น เวลาว่างไปจะเป็นการแต่งตั้งตามพิธีการเท่านั้น ไม่มีการปฏิบัติให้เป็นประโยชน์แก่การดำเนินการศึกษาอย่างแท้จริง¹ สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งซึ่งอาจมีผลกระทบโดยตรงต่อการปฏิบัติงานของกรรมการศึกษาคือ กรรมการศึกษาไม่มีเวลาเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่เพราะมีงานอื่น ๆ ต้องรับผิดชอบโดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกอบอาชีพส่วนตัว ทั้งสรุปผลจากแบบสัมภาษณ์พบว่ากรรมการศึกษาให้ความร่วมมือกับโรงเรียนไม่ได้เต็มที่เนื่องจากต้องประกอบอาชีพส่วนตัว นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาเรื่องที่ครูมีความเห็นว่าคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาไม่ได้ปฏิบัติเลยใน 4 เรื่อง พบว่าทั้ง 4 เรื่องเกี่ยวข้องกับ การพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชน

การทำงานไม่เป็นระบบอาจเป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้คณะกรรมการศึกษาปฏิบัติงานอยู่ในระดับปฏิบัติน้อย ทั้งสรุปผลจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า ก่อนจะปฏิบัติงานคณะกรรมการศึกษาไม่ได้เขียนแผนงานหรือโครงการไว้ล่วงหน้า การจะปฏิบัติงานในลักษณะแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นคราว ๆ ไปเช่นนี้ย่อมทำให้ผลงานไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับที่ จงกรม ปรีชากุล และ จำรัส นองมาก กล่าวถึงการบริหารงานด้านที่เกี่ยวกับกรรมการศึกษาของโรงเรียน สรุปได้ว่าควรให้กรรมการศึกษาได้ล่วงรู้ถึงการวางแผนหรือโครงการดำเนินงาน การปรับปรุงโรงเรียนอย่างละเอียด เพื่อวางแผนปรับปรุงโรงเรียนทั้งในขณะนั้นและในภายหน้า²

ในส่วนที่คณะกรรมการศึกษาคาดหวังให้กรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา มีบทบาทอยู่ในระดับควรปฏิบัติมากนั้น อาจมีสาเหตุมาจากกรรมการศึกษาเป็นคนที่อยู่

¹ เกรียง เอี่ยมสกุล, โรงเรียนประถมศึกษาภาคปฏิบัติ, หน้า 38.

² จงกรม ปรีชากุล และ จำรัส นองมาก, คู่มือครูองค์การ, หน้า 117.

ในท้องถิ่นนั้น มีความรู้จักคุ้นเคยกับคนในชุมชนเป็นอย่างดี จึงมีความรู้สึกรักถิ่นฐานบ้านเกิดของตน อยากให้ชุมชนของตนเจริญยิ่ง ๆ ขึ้น จึงมีความประสงค์ให้กรมการศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นผู้กระตุ้นให้โรงเรียนได้ให้บริการและมีส่วนพัฒนาชุมชนต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งผลวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สอนอง สุวรรณวงศ์ เรื่อง บทบาทและความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา สรุปได้ว่าการบริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์กับชุมชนยังมีน้อย ชุมชนมีความต้องการอย่างยิ่งที่จะเข้าไปสัมพันธ์กับโรงเรียนโดยเข้าร่วมประชุม วางโครงการ วางนโยบายเพื่อกระทำกิจกรรมร่วมกัน¹

สำหรับครุความคาดหวังที่จะให้คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษามีส่วนร่วมสูงกว่าที่ปฏิบัติจริง อาจเนื่องมาจากโรงเรียนประถมศึกษาในชนบทมีปัญหาหลายประการ หลายปัญหาโรงเรียนไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง ซึ่งถ้าจะพิจารณาในรายละเอียดแล้ว งบประมาณที่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้รับต่อปี ส่วนใหญ่จะเป็นงบประมาณประเภทเงินเคียน ค่าจ้างประจำ หรือหมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ส่วนเงินช่วยเหลือประเภทอื่น เช่น ค่าวัสดุการศึกษา ค่าวัสดุประจำสำนักงาน ค่าซ่อมแซมครุภัณฑ์ถือว่าเป็นเงินจำนวนเพียงเล็กน้อย ไม่พอกับความต้องการ โรงเรียนจึงขาดเงินที่จะนำไปดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ที่วางไว้เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงคาดหวังให้กรมการศึกษามีบทบาทในการช่วยศึกษาวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งเงิน แรงงาน และสิ่งของ เพื่อนำมาสนับสนุนโครงการของโรงเรียน และยังมีความต้องการที่จะให้ประชาชน หน่วยงานอื่นได้ให้การสนับสนุนด้านเงิน แรงงาน และสิ่งของแก่โรงเรียนเพื่อให้โรงเรียนทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เหตุผลนี้สอดคล้องกับที่ ภิญญา สารภ ก่อลาวไว้ใน สรุปผลการวิจัยความคิดเห็นเรื่อง "บทบาทของศึกษาธิการ

¹ สอนอง สุวรรณวงศ์, "บทบาทและความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา," หน้า 104.

จังหวัด" ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทั้ง 3 กลุ่มซึ่งได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้บริหารการศึกษาชั้นผู้ใหญ่ของกระทรวงศึกษาธิการ และกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย คิดว่า ควรให้ประชาชนร่วมงานด้านการศึกษาของท้องถิ่นอย่างเกี่ยวคือมาอุปถัมภ์การศึกษาในด้านการเงิน¹ และตรงกับที่ "สุรมนัส" กล่าวถึงหน้าที่ของกรมการศึกษา สรุปได้ว่า ช่วยครุฑำเนินการหาวิธีหาเงินเพื่อช่วยเหลือโรงเรียน²

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่คาดหวังของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา

จากการวิจัยซึ่งพบว่า ทั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครูมีความคาดหวังกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ใน 2 บทบาทคือ ด้านการให้คำปรึกษา แนะนำแก่โรงเรียนในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และด้านการแสวงหาความช่วยเหลือและความร่วมมือจากประชาชน หน่วยงาน และส่วนราชการเพื่อพัฒนาโรงเรียน ส่วนบทบาทด้านการเสนอแนะและประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงาน และส่วนราชการ เพื่อให้โรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการให้บริการแก่ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการและการพัฒนาท้องถิ่น ครูมีความคาดหวังกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แต่คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนมีความคาดหวังกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริง

¹ ภิญโญ สาคร, สรุปผลการวิจัยความคิดเห็นเรื่องบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด (กองวางแผนการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2512), หน้า 95.

² สุรมนัส (นามแฝง), "กรรมการศึกษาหรือกรรมการโรงเรียน," หน้า 19.

ของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน เหตุที่ทั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครูมีความคาดหวังต่างจากความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริง อาจเป็นเพราะในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษามีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานอยู่หลายประการที่ทำให้คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับน้อย เช่น ประชุมกันน้อยครั้ง กรรมการศึกษาต้องประกอบอาชีพส่วนตัวไม่มีเวลามาให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียน กรรมการศึกษาช่วยเหลือโรงเรียนได้น้อย โรงเรียนกับกรรมการศึกษาขาดการประสานงานกัน เมื่อทั้งกรรมการศึกษาและครูทราบจากแบบสอบถามสำหรับวิจัยว่า หน้าที่ของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษามีขอบข่ายกว้างขวาง จึงคาดหวังว่ากรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาควรมีบทบาทมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

สำหรับบทบาทด้านเสนอแนะและประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงาน และส่วนราชการ เพื่อให้โรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการให้บริการแก่ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการ และการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนมีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทที่คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาควรปฏิบัติ และความคึกเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงไม่แตกต่างกันนั้น อาจเนื่องมาจากตามข้อเท็จจริงโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไปได้ทำหน้าที่ให้บริการแก่ชุมชน หน่วยงานและส่วนราชการเป็นประจำอยู่แล้ว เช่น เป็นเจ้าหน้าที่ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด ให้ใช้สถานที่จัดตั้งองค์กรู้น ฆ่าป่า จัดอบรมกลุ่มผู้นำท้องถิ่น ให้ยืมโต๊ะ เก้าอี้ เครื่องกำเนิดไฟฟ้า หรือเครื่องใช้อื่น ๆ ที่โรงเรียนมีอยู่ไปใช้ในการจัดงานต่าง ๆ ความคาดหวังกับการปฏิบัติจริงจึงไม่แตกต่างกัน

สำหรับการที่ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนมีความคาดหวังและความคึกเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกันในเรื่องเสนอแนะและประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงาน และส่วนราชการ เพื่อให้โรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการให้บริการแก่ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการและการพัฒนาท้องถิ่น อาจเป็นเพราะคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามจำนวนหนึ่งยังมีความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาท้องถิ่นไม่ถูกต้อง เข้าใจว่าการพัฒนาท้องถิ่นเป็นกิจกรรมที่หน่วยงานอื่นภายนอกชุมชน

ได้เข้ามาช่วยเหลือประชาชน ให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม ประกอบ
กับเนื่องจากในปัจจุบันนี้มีหน่วยงานหลายหน่วยจากหลายกระทรวงได้ระดมกำลังพัฒนา
ท้องถิ่นด้านต่าง ๆ อยู่แล้ว จึงทำให้กิจกรรมการศึกษามองข้ามบทบาทของโรงเรียนและของ
คนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นไป ด้วยเหตุนี้จึงทำให้กิจกรรมการศึกษามีความคาด
หวังและความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา
ไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนกับความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา และบทบาทที่คาดหวังของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา

จากการวิจัยซึ่งพบว่า ความคาดหวังของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน
กับครู เกี่ยวกับบทบาทที่คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาควรปฏิบัติ และ
ความคิดเห็นของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครู เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของ
คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาทั้งสามบทบาทไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมา
จากงานที่คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติเป็นเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียน
โดยตรง และส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่ในโรงเรียน การรับรู้ข้อมูลทั้งในสิ่งที่ปฏิบัติและปัญหาอุปสรรค
ที่มีอยู่ จึงเป็นการรับรู้ร่วมกัน ทั้งฝ่ายคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครู ความ
คาดหวังเกี่ยวกับบทบาทที่ควรปฏิบัติและบทบาทที่ได้ปฏิบัติจริงของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2
กลุ่ม จึงไม่แตกต่างกัน

สำหรับข้อมูลที่ไต่จากการสัมภาษณ์ มีข้อสังเกตประการหนึ่งว่าผู้รับการสัมภาษณ์
ซึ่งได้แก่ประธานและเลขานุการคณะกรรมการศึกษาเห็นว่า เรื่องที่ไม่ควรนำมาอบรมกรรมการ
ศึกษาคือ งานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่กรรมการศึกษาควรทราบ
และหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ที่กรรมการศึกษาควรทราบ และต้องการให้เพิ่มหลักสูตร
ด้านการช่าง การเกษตร แสดงว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ยังมีความเข้าใจว่ากรรมการศึกษา
ไม่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และการ
สนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องทบทวนว่าเป็นความเข้าใจที่ถูกต้องหรือไม่

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งก็คือ การที่ผู้รับการสัมภาษณ์ให้ความเห็นว่า คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา ควรช่วยเหลือโรงเรียนในเรื่องการพัฒนาโรงเรียนมากที่สุด คำว่า "พัฒนาโรงเรียน" ในความหมายของผู้รับการสัมภาษณ์อาจจะครอบคลุมเฉพาะการพัฒนาในด้านอื่นที่ไม่ใช่ด้านวิชาการ และเป็นการพัฒนาโดยวิธีการช่วยเหลือเงินมาสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน ตัวอย่างเช่น การหางบประมาณมาพัฒนากฎนอาคารสถานที่ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่กล่าวถึงในตอนต้นก็ชี้ให้เห็นว่าความช่วยเหลือของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาเป็นไปในด้านการให้การสนับสนุนด้านการเงินเป็นส่วนใหญ่ ส่วนในเรื่องวิชาการ เช่น หลักสูตร การเรียนการสอน ผู้รับการสัมภาษณ์ไม่ให้ความเห็นไปในทางที่สนับสนุนว่า คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาควรมีบทบาทในเรื่องดังกล่าว

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

จากผลการวิจัยซึ่งแสดงว่า คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา มีบทบาทในทั้งสามด้านดังกล่าวข้างต้นอยู่ในระดับปฏิบัติน้อย และคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษามีปัญหาและอุปสรรคซึ่งทำให้ปฏิบัติความบทบาทไม่เป็นผลสำเร็จหลายประการ ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. การคัดเลือกบุคคลมาเป็นกรรมการศึกษา นอกจากจะต้องเป็นผู้ที่สนใจเรื่องการศึกษา และเป็นผู้มีความประพฤติดีแล้ว ควรพิจารณาผู้ที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับงานกรรมการศึกษาคือ เช่น เป็นผู้มีความเสียสละอุทิศตนให้กับงานกรรมการศึกษาได้ มีเวลามาให้ความร่วมมือในคราวที่โรงเรียนต้องการ มีหลักฐานและประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่ง กล่าวแสดงความคิดเห็น

2. ควรมีการชี้แจงให้คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาทุกคน เข้าใจบทบาทของตนอย่างแท้จริง และหาทางส่งเสริมให้คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาได้เพิ่มพูนความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน เช่น จัดอบรม สัมมนา หรือจัดให้มีโอกาสศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้อง

3. การปฏิบัติงานของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาแต่ละโรงเรียน จะต้องมีการวางแผนงานต่าง ๆ ในรูปของโครงการแผนปฏิบัติงานที่รัดกุม และเมื่อดำเนินงานไปตามแผนงานต้องมีการติดตามผล การประเมินผลงานเป็นระยะ ๆ และเมื่อปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ เสร็จแล้ว จะต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงานทุกครั้ง เพื่อให้ทราบว่า การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น

4. สิ่งสำคัญที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้ประสานสัมพันธ์ให้คณะกรรมการศึกษาของโรงเรียนดำเนินงานไปตามแผนงานที่วางไว้ ตลอดจนเป็นผู้คอยกระตุ้นการทำงานของกรรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. เมื่อจังหวัดต่าง ๆ ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา และคณะกรรมการศึกษาได้ดำเนินงานไประยะหนึ่งแล้ว ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดหรือเขตการศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่กว้างขวางขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อนำผลมาใช้เป็นแนวทางพัฒนากรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา ให้มีบทบาทที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

2. ควรวิจัยความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา ตั้งแต่ผู้บริหารระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ เกี่ยวกับบทบาทที่ควรจะเป็นของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดบทบาทของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา ให้ชัดเจนและเหมาะสม

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต่าง ๆ ในเขตการศึกษาเดียวกัน เพื่อนำผลมาใช้เป็นแนวทางพัฒนาบทบาทของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนให้ได้มาตรฐานเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน